
 <p>Γαριβάλδη 13, Τ.Κ. 11742, Αθήνα</p>	<p>ROKAS <i>Renewables</i></p> <p>Ριζαρείου 3, Χαλάνδρι, ΤΚ 15233, Χαλάνδρι</p>	 <p>Αγ. Ιωάννου 12-14, Τ.Κ. 15233, Χαλάνδρι</p>
--	--	--

ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Που εδρεύει στην Αθήνα επί της οδού Πειραιώς 132

ΚΟΙΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΠΟΦΕΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Επί της εισήγησης του ΑΔΜΗΕ (ΡΑΕ/Ι-323832/29.3.22) σχετικά με τα περιθώρια ισχύος για την ανάπτυξη σταθμών ΑΠΕ στα νησιά ή νησιωτικά συμπλέγματα που εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 100 του ν.4821/2021 (ΦΕΚ Α'134/31.07.2021).»

Αθήνα, 17 Οκτωβρίου 2022

Αξιότιμοι κύριοι,

Με την παρούσα κοινή επιστολή μας και σε συνέχεια της από 22 Σεπτεμβρίου 2022 ανακοινώσεώς σας σύμφωνα με την οποία τίθεται σε δημόσια διαβούλευση η «εισήγηση του ΑΔΜΗΕ (ΡΑΕ/Ι-323832/29.3.22) σχετικά με τα περιθώρια ισχύος για την ανάπτυξη σταθμών ΑΠΕ στα νησιά ή νησιωτικά συμπλέγματα που εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 100 του ν.4821/2021 (ΦΕΚ Α'134/31.07.2021)», παραθέτουμε ενώπιόν σας τις απόψεις και προτάσεις μας.

Στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη δημόσιας διαβούλευσης της ΡΑΕ επί της εισήγησης του ΑΔΜΗΕ για το περιθώριο ισχύος έργων ΑΠΕ στα νησιά που εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 100 του ν. 4821/2021, η τοποθέτηση μας αφορά την πρόταση του ΑΔΜΗΕ σχετικά με τις νήσους Άνδρο και την Τήνο, που σχετίζονται με το ειδικό διασυνδεδετικό έργο «Σύνδεση Ν. Μάκρη – Πολυπόταμος και Δίκτυο Υψηλής Τάσης Νότιας Εύβοιας» (εφεξής: «**Ειδικό Έργο**»), το οποίο ως γνωστό υπόκειται σε ειδικό νομικό καθεστώς και βάσει συγκεκριμένων αποφάσεων της ΡΑΕ (904/2011, 155/2012, 329/2015, 408/2015, 452/2015).

Πρώτα από όλα πρέπει να σημειωθεί ότι ο νόμος 4821/2021 εξαιρεί από την εφαρμογή του αρ. 100, δύο κατηγορίες έργων: (α) εκείνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της υπ. Αρ. 904/2011 απόφασης της ΡΑΕ όπως εκάστοτε ισχύει... και (β) εκείνων που εγκαθίστανται σε νησιά τα οποία είναι απευθείας διασυνδεδεμένα με το Σύστημα με γραμμές υψηλής τάσης τετρακοσίων (400) KV.

Κυρίως όμως το συγκεκριμένο άρθρο αφορά την αξιοποίηση από έργα ΑΠΕ που έχουν λάβει Άδειες Παραγωγής ή Βεβαιώσεις Παραγωγού σε νησιά, της διασύνδεσης των νησιών αυτών και όχι άλλων.

Συνεπώς, η πρόταση του ΑΔΜΗΕ να αξιοποιηθεί το Ειδικό Έργο από ήδη αδειοδοτημένους αιολικούς σταθμούς στην Άνδρο και την Τήνο έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τον υφιστάμενο νόμο. Η αδυναμία αυτή αναγνωρίζεται και από την ίδια την εισήγηση του ΑΔΜΗΕ που επισημαίνει ότι, για να εφαρμοσθεί η πρόταση αυτή, απαιτείται να προηγηθεί η «έκδοση σχετικής ρυθμιστικής απόφασης της ΡΑΕ». Πλην όμως, ούτε αυτή η λύση είναι επαρκής, αφού πιθανή τέτοια απόφαση της ΡΑΕ θα εκκινείτο εκτός των εξουσιοδοτήσεων που παρέχει ο νόμος στην Αρχή, αφού θα ρύθμιζε ένα θέμα που έχει ήδη ρυθμίσει ο νόμος και μάλιστα κατά τρόπο ευθέως αντίθετο προς αυτόν. Επομένως απαιτείται τροποποίηση νόμου και όχι απλά απόφαση της ΡΑΕ, η οποία πάντως (τροποποίηση νόμου) δεν μπορεί να θεσπισθεί διότι, για τους λόγους που εξηγούνται και στη συνέχεια, παραβιάζει την αρχή της Χρηστής Διοίκησης, της Ισονομίας και της Ίσης Μεταχείρισης.

Πιο αναλυτικά:

Είναι γεγονός ότι το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το *Ειδικό Έργο* λειτούργησε αποτελεσματικά, παρά τα μικρά ζητήματα που παρουσιάστηκαν, με συνέπεια να καλυφθεί περίπου του 80% της χωρητικότητάς του από υλοποιημένα πλέον έργα που περιλαμβάνονταν στον πίνακα της απόφασης 904/2011, καθώς και επιπρόσθετα έργα για τα οποία εκδόθηκαν άδειες παραγωγής από την ΡΑΕ (2016 και 2019) σε αντικατάσταση αδειών παραγωγής που ακυρώθηκαν. Το σημαντικότερο στοιχείο του συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου ήταν και είναι η διαφάνεια που το διέπει και η ισότιμη συμμετοχή, με σαφείς κανόνες από την αρχή, καθιστώντας εξ αρχής γνωστούς στους επενδυτές τους κινδύνους που αναλαμβάνουν συμμετέχοντας στην συγκεκριμένη διαδικασία. Να σημειωθεί ότι όλα τα έργα αιολικών σταθμών που υλοποιήθηκαν και συνδέθηκαν στο Ειδικό Έργο προέρχονται ως επιλεχθέντα από τον πρώτο διαγωνισμό για την έκδοση αδειών παραγωγής στη Νότιο Εύβοια που προκήρυξε η ΡΑΕ το έτος 2001, κατ' εξουσιοδότηση του ν. 2773/1999.

Όπως είναι γνωστό υφίσταται υποχρέωση αμερόληπτης και διαφανούς εφαρμογής των νομοθετικών ρυθμίσεων και κανόνων που διέπουν την απελευθερωμένη αγορά ενέργειας, ειδικότερα στην εφαρμογή τους για το συγκεκριμένο «Ειδικό Έργο» επέκτασης του Συστήματος στην περιοχή της Νοτίου Εύβοιας, η υλοποίηση του οποίου έχει ήδη συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη νέων και σημαντικών για την Χώρα έργων Αιολικών Σταθμών.

Από την άποψη, λοιπόν, του δικαίου της ενέργειας και του δικαίου του ανταγωνισμού, το συγκεκριμένο έργο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί «ουσιώδη διευκόλυνση» (*essential facility*), τούτος δε ο χαρακτηρισμός εφέλκεται την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της διαφάνειας, της ελεύθερης πρόσβασης των τρίτων σε αυτήν την υποδομή και της αμερόληπτης ρύθμισης της πρόσβασης. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρούμε ότι η διαβούλευση επί της εισήγησης του ΑΔΜΗΕ οφείλει αφενός να αναδείξει την πραγματική εικόνα της δυνατότητας υλοποίησης νέων Αιολικών Σταθμών που θα συνδεθούν στο «Ειδικό Έργο», αφετέρου να οδηγεί σε μια αντικειμενική, ορθολογική και διαφανή διαδικασία ένταξης νέων Χρηστών, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Χρηστής Διοίκησης και της Ίσης Μεταχείρισης.

Στα πλαίσια αυτά ήταν και είναι σαφές ότι η ελεύθερη χωρητικότητα του «Ειδικού Έργου», θα δοθεί μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας, ασφαλώς σε ανώριμα έργα, καθόσον ούτε ήτο ούτε είναι δυνατόν να εκδοθούν νέες Άδειες Παραγωγής ή Βεβαιώσεις Παραγωγού κατά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που

να έχουν την δυνατότητα να συνδεθούν στο «Ειδικό Έργο». Γίνεται συνεπώς αντιληπτό ότι οιοδήποτε μεταβιβασθέν δικαίωμα από την Διοίκηση σε Επενδυτές, Παραγωγούς Ηλ. Ενέργειας, επί του «Ειδικού Έργου», είναι δυνατό αποκλειστικά και μόνον μέσω διαφανούς ανταγωνιστικής διαδικασίας διαγωνισμού, ανοικτής σε όλους (μη ώριμα έργα). Ενδεικτικά αναφέρονται οι υπουργικές αποφάσεις α) ΥΠΕΝ/ΑΠΕΕΚ/11163/409 (31-1-2020) και β) ΥΠΕΝ/ΑΠΕΕΚ/123726/5096 (23-12-2021) που κάνουν ρητή αναφορά στον συγκεκριμένο διαγωνισμό, στην δε πρώτη απόφαση ορίζεται και η τιμή έναρξης. Δηλαδή ορίζονται ίσοι όροι συμμετοχής προς νέους χρήστες στην διεκδίκηση μιας Βεβαίωσης Παραγωγού με διασφαλισμένη διασύνδεση στην περιοχή της νότιας Εύβοιας (συμπεριλαμβανομένων των νήσων Άνδρου – Τήνου) που διαθέτει ένα εξαιρετικό αιολικό δυναμικό. Να τονισθεί ότι και τα δύο αυτά στοιχεία, καλό αιολικό δυναμικό και ώριμη διασύνδεση, είναι σπάνια ζητούμενα σήμερα, δηλαδή εξαίρετου επενδυτικού ενδιαφέροντος, καθόσον άπτονται της παραχώρησης δικαιώματος και εκμετάλλευσης μιας προνομιακής δημόσιας υποδομής.

Η πρόταση του ΑΔΜΗΕ να παραχωρηθεί η διαθέσιμη ελεύθερη χωρητικότητα του «Ειδικού Έργου» σε ήδη αδειοδοτημένα έργα επί των νήσων Άνδρου και Τήνου κατ' αρχήν οδηγεί στα ακόλουθα εύλογα ερωτήματα, τόσο προς την ΡΑΕ όσο και προς τον ΑΔΜΗΕ.

Πρώτα από όλα, είναι σκόπιμο η ΡΑΕ για λόγους διαφάνειας να κοινοποιήσει τα αποτελέσματα της αρχικής διαδικασίας, δηλαδή πόσοι από τους χρήστες που υπάχθηκαν στην ειδική ομάδα και εξασφάλισαν όρους σύνδεσης για το έργο τους στο «Ειδικό Έργο» αξιοποίησαν το προνόμιο με την έκδοση αδειών εγκατάστασης και εν τέλει υλοποίηση του έργου τους. Επίσης, πρέπει να κοινοποιηθούν οι ενέργειες της ΡΑΕ, σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις των αποφάσεων της, προς τους χρήστες που τελικά δεν ωρίμασαν τα έργα τους.

Έστω ότι γίνεται αποδεκτό πως οι αρχικοί χρήστες ακόμα και εάν έμειναν αδρανείς για εξαιρετους λόγους διατηρούν το δικαίωμα αυτό, λαμβάνοντας υπόψη ότι υφίστανται εκ των προτέρων πραγματικοί όροι και προϋποθέσεις στο θεσμικό πλαίσιο που κατοχυρώνουν αυτό το δικαίωμα τους, η προσθήκη στην συγκεκριμένη ομάδα και άλλων νέων χρηστών με υφιστάμενες άδειες παραγωγής από Άνδρο και Τήνο, που αδειοδοτήθηκαν με ειδικό όρο, ουσιαστικά καταργεί κάθε έννοια χρηστής διοίκησης και ισονομίας που είχε διασφαλίσει το υφιστάμενο πλαίσιο, το οποίο παρεμπιπτόντως έχει ήδη λάβει υπόψη την ιδιαιτερότητα αυτή, αφού έργα που έλαβαν Άδεια Παραγωγής ή Βεβαίωση Παραγωγού σε αντικατάσταση Άδειας Παραγωγής σε κορεσμένα δίκτυα με την προϋπόθεση να έχουν προτείνει ειδική αυτόνομη διασύνδεση εξαιρούνται ρητά από το «Ειδικό Έργο».

Ορθά, ο ΑΔΜΗΕ δεν υιοθετεί την παρ. 11 του αρ. 100 του νόμου που προβλέπει ότι ο νέος χρήστης δεν θα επωμίζεται το κόστος κατασκευής του υποθαλάσσιου καλωδίου και των αναγκαίων υποδομών. Διότι σε αυτή την περίπτωση, οι νέοι χρήστες θα διασφάλιζαν σύνδεση με ακόμα πιο προνομιακούς όρους σε σχέση με τους αρχικούς όρους του ειδικού θεσμικού πλαισίου, καταστρατηγώντας κάθε έννοια ισονομίας. Σε αυτή την περίπτωση, οι νέοι χρήστες θα υλοποιούσαν έργα με ιδιαίτερα ευνοϊκούς οικονομικούς όρους λόγω του εξαιρετικού αιολικού δυναμικού, είτε υπογράφοντας ένα διμερές ΡΡΑ, είτε συμμετέχοντας απευθείας στην αγορά ενέργειας.

Συνεπώς το πρώτο ερώτημα που τίθεται προς την ΡΑΕ είναι γιατί δεν υλοποιείται ο διαγωνισμός, ώστε να έχουν όλοι οι πιθανοί ενδιαφερόμενοι την δυνατότητα πρόσβασης σε αυτή την δημόσια υποδομή.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τους οριστικούς όρους σύνδεσης του ΑΔΜΗΕ είχε κατανειμί τους υποσταθμούς στα δύο κυκλώματα του «Ειδικού Έργου» ως εξής:

Υποσταθμοί (Υ/Σ) Πολυποτάμου, Εύβοια 5 και Εύβοια 7, συνδέονται στο πρώτο κύκλωμα, ενώ Υ/Σ Εύβοια 6, Λιβιάδι και Άνδρου συνδέονται στο δεύτερο κύκλωμα. Παρατηρώντας τα έργα που συνδέθηκαν τελικά είναι κατανοητό ότι στο πρώτο κύκλωμα υπάρχει διαθέσιμη χωρητικότητα 50MW και στο δεύτερο σχεδόν τα ίδια. Λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες υποδομές (οδοποιία, λιμενικές, Υ/Σ) είναι προφανές ότι το κόστος υλοποίησης νέων έργων στην πλευρά της Εύβοιας είναι σαφώς πολύ πιο οικονομικό και το κυριότερο με σημαντικά λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και ταχύτερα υλοποιήσιμο, δηλαδή με σημαντικό όφελος προς τον τελικό καταναλωτή και προς το δημόσιο συμφέρον.

Επομένως, το δεύτερο ερώτημα που τίθεται προς την ΡΑΕ για την επιλογή της είναι, πώς τεκμηριώνεται η μη υλοποίηση του διαγωνισμού στην επίτευξη του στόχου της μείωσης του κόστους ενέργειας προς τον τελικό καταναλωτή, σε μια περίοδο που είναι κεντρικό ζητούμενο.

Γροφανώς γίνεται αντιληπτό ότι με την σύνδεση των δύο κυκλωμάτων μελλοντικά θα μπορούσε να διατεθεί ελεύθερη χωρητικότητα προς το δεύτερο κύκλωμα. Ωστόσο, εδώ τίθεται ένα θεμελιώδες τεχνικό ερώτημα προς τον ΑΔΜΗΕ, σχετικά με τη ασφάλεια λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς. Θεωρεί ο ΑΔΜΗΕ ότι είναι πιο ασφαλές για την εύρυθμη λειτουργία του Συστήματος, η εγκατάσταση 100 - 170 MW στην νήσο Άνδρου ή στην πλευρά της Εύβοιας;

Στο ακραίο σενάριο να συμβεί βλάβη στην υποβρύχια διασύνδεση Εύβοιας – Άνδρου, τι ισχύς θα απωλέσει άμεσα το Εθνικό Σύστημα και ποια εναλλακτική (άλλο σημαντικό κέντρο κατανάλωσης) έχει ο ΑΔΜΗΕ να τα διοχετεύσει; Σημειώνεται ότι η διασύνδεση Πολυποτάμου – Νέας Μάκρης καταλήγει απευθείας στο κυριότερο κέντρο κατανάλωσης, την Αττική.

Μία από τις θεμελιώδης αρχές στην διαχείριση κινδύνου είναι η διασπορά του κινδύνου, δηλαδή μια διευρυμένη κατανομή. Ο επιμερισμός της ισχύος και στην πλευρά της Εύβοιας, όπως προβλέπεται από τον αρχικό σχεδιασμό των Υ/Σ του ΑΔΜΗΕ, ικανοποιεί αυτή την αρχή. Εξάλλου, η παρουσία ήδη στην νότια Εύβοια δύο ανεξάρτητων διασυνδέσεων με το ΚΥΤ Λαυρίου, επιτρέπει μελλοντικά την μεταξύ τους σύνδεση με το «Ειδικό Έργο», συμβάλλοντας στην βέλτιστη διαχείριση ισχύος που είναι εγκατεστημένη στην Νότια Εύβοια. Επομένως, το δεύτερο ερώτημα προς τον ΑΔΜΗΕ, είναι αν υπάρχουν αντίστοιχες εναλλακτικές στην πλευρά της Άνδρου και με ποιο κόστος, αφού ο τελικός καταναλωτής θα το επωμισθεί.

Επομένως η υπόλοιπη αδιάθετη χωρητικότητα οφείλεται να διατεθεί μέσω ανοικτού διαγωνισμού σε νέους χρήστες για ολόκληρη την ηλεκτρικά διασυνδεδεμένη περιοχή (Νότια Εύβοια - Άνδρο - Τήνο), για λόγους που επιβάλλει το κράτος δικαίου και αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΡΑΕ είναι σε θέση να συντάξει σαφείς όρους και κανόνες και ας αποφασίσουν οι δυνητικοί επενδυτές τις επιλογές τους σταθμίζοντας τους κινδύνους που θα αναλάβουν.

Μάλιστα, ενδεχομένως η επιβολή δεσμευτικών κυρώσεων, όπως α) έναρξη κατασκευής εντός προκαθορισμένου χρονικού περιθωρίου επί ποινή την απώλεια της Βεβαίωσης Παραγωγού και β) κατάθεση Εγγυητικής Επιστολής ισόποσης με το αναλογούν κόστος του «Ειδικού Έργου», που θα εκπέσει αν δεν τηρηθεί ο πρώτος όρος, θα διαμορφώσει συνθήκες αποτροπής συμμετοχών που δεν

έχουν σταθμίσει ενδελεχώς τις αβεβαιότητες και τους κινδύνους του συγκεκριμένου εγχειρήματος και θα συμβάλλει σε έναν υγιή ανταγωνισμό μέσω προκαθορισμένης διαγωνιστικής διαδικασίας.

Υπό αυτές τις συνθήκες, και εφόσον ο ΑΔΜΗΕ διαβεβαιώσει ότι το υπολειπόμενο κόστος του «Ειδικού Έργου» έχει ήδη καλυφθεί από τον λογαριασμό του τελικού καταναλωτή, η κατάργηση της περ. α), της παρ. 14, του αρ. 100 του νόμου 4821/2021, θα μπορούσε να υιοθετηθεί με γνώμονα πάντα τα αναμενόμενα οφέλη προς τον τελικό καταναλωτή από τις τιμές που θα επιτευχθούν στα πλαίσια ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών σε σχέση με την νέα ισχύ.

Τα ίδια βεβαίως ισχύουν και για την αξιοποίηση του μελλοντικού έργου νέας Γραμμής Μεταφοράς (ΓΜ) 150kV Αλιβερίου – Πολυποτάμου υπέρ ήδη αδειοδοτημένων αιολικών σταθμών επί της Άνδρου και της Τήνου. Ωστόσο, και δεδομένου ότι αφορά μια νέα πρόταση, η οποία θα μπορούσε προσφέρει μια μεγαλύτερη χωρητικότητα στο Σύστημα (πχ. 400MW) θα μπορούσε η ΡΑΕ να διαμορφώσει ένα νέο ειδικό καθεστώς με σαφείς όρους και κανόνες, αντίστοιχου του «Ειδικού Έργου», γνωστοποιώντας εξ αρχής στους Χρήστες ότι τμήμα της χωρητικότητας θα αξιοποιηθεί για την ένταξη υφιστάμενων αδειών παραγωγής στην νότια Εύβοια και στις νήσους Άνδρου και Τήνο. Επομένως, το τρίτο σενάριο του ΑΔΜΗΕ θεωρείται πιο ρεαλιστικό.

Μετά Τιμής

<p>Για την EREN HELLAS A.E.</p> <p>EREN HELLAS ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΑΡΙΒΑΛΔΗ 13 • 117 42 ΑΘΗΝΑ ΑΦΜ: 800483498 • Δ.Ο.Υ.: Φ.Α.Ε. ΑΘΗΝΩΝ ΤΗΛ: 210 7473630 FAX: 210 7799266 ΑΡ.Γ.Ε.ΜΗ.124922901000</p>	<p>Για την ROKAS</p> <p>Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΕΔΡΑ: ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ 2 - ΧΑΛΑΝΔΡΙ 152 33 ΤΗΛ.: 210 8771100 - FAX: 210 8774101 ΑΦΜ: 094170993 - Δ.Ο.Υ.: Φ.Α.Ε. ΑΘΗΝΩΝ ΑΡ.Γ.Ε.ΜΗ. 000701000</p>	<p>Για την ENVITEC A.E.</p> <p>ENVITEC ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ δ.τ. ENVITEC Α.Ε. ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ 12-14 ΚΑΛΛΙΔΕΡΙ - Τ.Κ. 152 33 ΑΦΜ: 099362743 - Δ.Ο.Υ.: Φ.Α.Ε. ΑΘΗΝΩΝ ΑΡ.Γ.Ε.ΜΗ.: 4108601000 - ΑΡ.ΦΑΚ. 4939 ΤΗΛ.: 210 6855798 - FAX: 210 6855804</p>
--	---	--